

İş Sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin temel hedefi, işyerlerinde meydana gelebilecek her türlü iş kazalarına karşı alınması gereken tedbirler ile kaza sonrası yapılan inceleme ve araştırma faaliyetleri ve kazaların bir daha yaşanmaması adına icra edilmesi gereken işlemler, çalışmalar ve faaliyetleri açıklamak ve daha bilinçli bir şekilde kazalara karşı önlem almayı sağlamaktır.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerimizle, işyerlerinde meydana gelebilecek **İŞ KAZASI ve MESLEK HASTALIKLARINI** yapılacak kapsamlı bir “**Risk Değerlendirmesi**” çalışması ile ve bu çalışmada belirtilen faaliyetleri yaparak “**PROAKTİF BİR YAKLAŞIMLA**” önlemeyi, **Danışmanlık ve Eğitim** faaliyetlerimizle de çalışma hayatına ilişkin bütün mevzuat bakımından işyerinin muhatap kalacağı mevcut ve muhtemel riskleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktayız.

İş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu meydana gelen ölüm, sakat kalma ve maddi kayıplar dünyada ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) rakamlarına göre dünyada her yıl meydana gelen yaklaşık 250 milyon iş kazasında 350 bin; kirlilik, toksik materyal ve süreçler sebebiyle oluşan 160 milyon hastalıktan bir milyon insan ölmektedir.

Günümüzde dünya ölçeğinde, her saniyede üç işçi iş kazaları sonucunda yaralanmakta ve her üç dakikada bir işçi ölmektedir.

Bu nedenle dünya gelirinin 1.2 trilyon doları kaybedilmektedir. Mesleki kaza ve hastalıkların yarattığı kayıplar, endüstrileşmiş ülkelerde bile ulusal hasılların %4-5’ini bulmaktadır. Dünyada çalışan toplam 3 milyar işçinin %80’inden fazlasının koruyucu-önleyici iş sağlığı hizmetlerinden yoksun durumda olduğu ifade edilmektedir.

Ülkemizde Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına geçen iş kazası sayısı her yıl 70-80 binlere ulaşmaktadır. Meslek hastalıkları ise çoğunlukla tespit edilememektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) yaptığı araştırmalar, ülkemizde iş kazaları ve işle bağlantılı hastalıkların sayısının yılda 500 binden fazla olabileceğine işaret etmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın tahminlerine göre, kaza ve hastalıkların sadece sosyal güvenlik sistemimize maliyeti 4 milyar TL’dir. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla rakamlarına göre, iş kazalarının toplam maliyeti yılda yaklaşık 35 milyar TL’yi bulmaktadır. Ortaya çıkan bu tablodan anlaşılan gerçek şudur: iş sağlığı ve güvenliğinde (İSG) tazmin edici değil önleyici, reaktif değil proaktif olmak.

Bu anlamda, iş sağlığı ve güvenliğinde yeni yaklaşımın ana felsefesi; işyerlerinde risk

değerlendirme çalışmalarının yapılması, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması, uzman personel bulundurulması, çalışanların işyerindeki tehlikeler konusunda bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve giderek koruma ve önleme bilincinin yerleştirilmesidir.

Ortaya çıkan bu tablodan anlaşılan gerçek şudur: iş sağlığı ve güvenliğinde (İSG) tazmin edici değil önleyici, reaktif değil proaktif olmak. Bu anlamda, iş sağlığı ve güvenliğinde yeni yaklaşımın ana felsefesi; işyerlerinde risk değerlendirme çalışmalarının yapılması, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması, uzman personel bulundurulması, çalışanların işyerindeki tehlikeler konusunda bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve giderek koruma ve önleme bilincinin yerleştirilmesidir.

Nitekim gelişmiş ülkelerde yıllardır uygulanan işyerlerinde iş güvenliği birimi kurulması, uzman ve hekim istihdamı, iş güvenliği kurulu oluşturma, eğitim ve işyeri içi denetim mekanizmaları gibi önleyici araçlar, zaman içinde ülkemizde de uygulanmaya başlamıştır.

Risk değerlendirmesine dayalı önleyici yaklaşım, 2003 yılında yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Kanunu ve buna dayalı çıkarılan yönetmeliklerle birlikte hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bu anlamda 4857 sayılı İş Kanunu bir milat olmuştur. Avrupa Birliği'nin İSG alanındaki normlarına uygun "önleyici yaklaşım" benimsenerek, işyeri düzeyinde alınması gereken tedbirlere öncelik veren, risk değerlendirmesine dayalı yaklaşım Türk Çalışma Mevzuatına aktarılmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle 6331 sayılı İSG Kanunu kapsamlı bir yenilik içermemektedir.

Bununla birlikte, konuyla ilgili mevzuatın dağınık görüntüsü uygulama bakımından sorunlara yol açarken, düzenlemelerin bütün çalışanları kapsamaması gibi eleştiriler sürekli ifade edilmiş, Birlik ülkelerinde bulunan temel ve müstakil bir kanun çıkarılması beklentisi Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında her yıl belirtilmiştir. Bu nedenle, Birliğe giriş sürecinde ısrarla istenen temel bir kanun üzerindeki çalışmalar da bir yandan devam ettirilmiştir. Bu yönüyle 6331 sayılı Kanun, Birlik müktesebatına uyum sürecinde sorun teşkil eden başlıklardan birinin çözüme kavuşturulması bakımından önem arz etmektedir.

Kamu ve özel sektör olmak üzere tüm faaliyet alanlarını ve tüm çalışanları kapsayan kanun, proaktif yaklaşımı esas alarak hazırlanmış, büyük ölçüde işveren yükümlülükleri üzerine şekillenmiştir. İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin görevlendirilmesinde 50 işçi sınırı kaldırılmış, bu hizmetlerin yerine getirilmesinde ilk kez devlet desteğinden söz edilmiştir. Çalışanların görüşlerinin alınmasına yer veren katılımcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Getirilen olumlu düzenlemelerin yanı sıra, iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin görevlendirilmesinde, mesleki bağımsızlıklarının sağlanmasında, işveren

yükümlülüklerinin ifasında, denetim sisteminin işleyişinde ve diğer pek çok konunun yönetmeliklere bırakılması dolayısıyla uygulama sorunları yaratacağı da düşünülmektedir.

İşyerlerinde meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde devletin ve çalışanların rolü büyük önem taşımakla birlikte, en önemli sorumluluk şüphesiz işverenlere aittir. Makale, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile bu anlamda işverenlere getirilen yasal yükümlülükler üzerine bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır.